

разі прострочення позичальником виконання грошового зобов'язання за договором, відповідно до якого позичальнику було надано кредит (позику) банком або іншим кредитором (позикодавцем), позичальник звільняється від відповідальності, визначеної статтею 625 цього Кодексу, а також від обов'язку сплати на користь кредитодавця (позикодавця) неустойки (штрафу, пені) за таке прострочення.

Аналізуючи ці зміни можна зробити висновок, що наразі достатньо чітко врегульованні наслідки та відповідальність за прострочення виконання зобов'язання за договорами позики.

Щодо відповідальності у разі невиконання умов договору, то варто зауважити, що сторонам, які уклали такі договори, зокрема договір по надання послуг, необхідно доводити, що зобов'язання не виконано саме у зв'язку з воєнним станом і у випадку доведення факту невиконання зобов'язання, у зв'язку з настанням обставин непереборної сили, сторона договору буде звільнена від відповідальності.

Відповідно до ч. 2 ст. 141 Закону України «Про торгово-промислові палати в Україні» військові дії вважаються обставинами непереборної сили, що об'єктивно унеможливають виконання зобов'язань, які передбачених умовами договору [4].

Але тут важливим є те, що особа повинна мати дійсно важливі причини для звільнення від відповідальності. Сторонам договорам необхідно доводити, що прострочення виплати відбулося саме у зв'язку з обставинами непереборної сили, у нашому випадку з початком повномасштабного вторгнення на територію України. Посилання лише на введення в Україні воєнного стану в таких випадках буде недостатньо. Також зазначити, що договір про надання послуг може бути розірваний, в порядку та на підставах, встановлених Цивільним кодексом України, іншим законом або за домовленістю сторін, у тому числі також через обставинами непереборної сили, тобто війни в країні.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про захист прав споживачів» від 12.05.1991 р.
2. Цивільний кодекс України. Зі змінами 01.08.2022.
3. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» від 15.03.2022.
4. Закон України «Про торгово-промислові палати в Україні» від 02.12.1997.

УДК 347.45/47:338.48

Ліна САВЧУК,
студентка Таврійського національного
університету імені В. І. Вернадського

ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Військовий стан в Україні наклав свій відбиток на багато сфер життя українців. Торкнулося це й сфери туризму. Здавалося б, це мало

повністю зупинити індустрію, але для фахівців скоріше змінився фокус уваги.

Представники туріндустрії наводять приклади Ізраїлю, Чорногорії, Румунії, Грузії й інших країн, відродження і становлення в яких цієї галузі розпочалося або під час військових дій, або після їх закінчення. Нинішню увагу до України з боку практично усього світу теж можна застосувати з користю: давати інформацію про нашу історію та культуру, а не тільки про бойові дії.

Оскільки на даний момент туристична галузь є фундаментальною основою економіки більшості країн світу та стан даної галузі впливає на розвиток ринкових відносин, сприяє підвищенню зайнятості, а також, міжнародному співробітництву, важливо зосередитись на утриманні туризму в умовах воєнного стану в Україні.

Істотне значення для здійснення туристичної діяльності, а також встановлення взаємодії туристичного підприємства та споживачів туристичних послуг мають договірні відносини, оскільки саме договір виступає основою регулювання відносин між основними суб'єктами туристичної діяльності та споживачами туристичних послуг.

Варто зазначити, що договір на туристичне обслуговування розглядається як один з унікальних правових засобів, у рамках якого інтерес кожної сторони може бути задоволений лише за допомогою задоволення інтересу іншої сторони. Це породжує спільну зацікавленість сторін в укладанні та належному виконанні договору. Договір вважається важливим регулятором фактичної поведінки його учасників, оскільки ним безпосередньо визначаються взаємні права та обов'язки сторін у зобов'язальних правовідносинах. [1]

Договір на туристичне обслуговування є головним елементом у процесі організації туристичної подорожі. Від правильності його укладання значною мірою залежить майбутній відпочинок туриста, якому, в свою чергу, необхідно уважно вивчити наданий туристичним підприємством договір та, за необхідності, наполягати на його змінненні [1].

Згідно ст. 20 Закону України «Про Туризм» - реалізація туристичного продукту обов'язково здійснюється на підставі договору між туристичним підприємством і туристом. За договором на туристичне обслуговування одна сторона (туроператор, який укладає договір безпосередньо або через турагента) зобов'язується надати за замовленням іншої сторони (туриста) комплекс туристичних послуг (туристичний продукт), а турист зобов'язується оплатити його.

Додам, що хоч на нинішній час, в умовах воєнного стану законодавство зазнало певних змін, однак галузі туризму, в даному випадку це особливо не торкнулось, оскільки вагомих змін не спостерігається.

Варто зазначити, що до договору на туристичне обслуговування застосовуються загальні положення договору про надання послуг, якщо інше не передбачено законом. Також договір на туристичне обслуговування може укладатись в письмовій чи електронній формі відповідно до закону [3].

У договорі на туристичне обслуговування обов'язково зазначаються істотні умови договору, які зазначені у Ст. 20 Закону України «Про туризм». А будь-яка інформація, надана туроператором споживачу туристичних послуг, повинна містити достовірні відомості про умови договору на туристичне обслуговування. Інформація про умови надання туристичних послуг, яку туроператор (турагент) поширює до укладення договору на туристичне обслуговування, має доводитися споживачам туристичних послуг у доступній формі, бути зрозумілою та містити певні відомості про:

1) місце надання туристичних послуг, програму туристичного обслуговування;

2) характеристику транспортних засобів, що здійснюють перевезення, зокрема їх вид та категорію;

3) характеристику готелів та інших об'єктів, призначених для надання послуг з тимчасового розміщення, у тому числі місце їх розташування, категорію, відомості про підтвердження відповідності послуг готелю встановленим вимогам, строки і порядок оплати готельного обслуговування;

4) види і способи забезпечення харчування під час туристичної подорожі;

5) ціну туристичних послуг [3].

В свою чергу, туроператор (турагент) зобов'язаний додержуватися умов надання комплексу туристичних послуг, про які був інформований споживач до укладення договору на туристичне обслуговування, крім випадків, коли про зміну таких умов повідомлено споживача до укладення договору або якщо зміни внесені на підставі угоди, укладеної між сторонами договору.

Також на мою думку, доцільно буде відзначити, що якщо на початку повномасштабної війни українців абсолютно спокійно впускали в інші країни без туристичної страховки, то наразі поліс потрібний. Такий вид страхування й досі є обов'язковим для подорожей світом і Європою, якщо людина не стає на облік як біженець.

До укладення договору на туристичне обслуговування споживачеві туристичного продукту надається додаткова інформація. А також доцільно зазначити, що кожна із сторін договору на туристичне обслуговування до початку туристичної подорожі може вимагати внесення змін до цього договору або його розірвання у зв'язку зі зміною істотних умов договору та обставин, якими вони керувалися під час укладення договору.

Зміна ціни туристичного продукту після укладення договору на туристичне обслуговування допускається лише у разі необхідності врахування зміни тарифів на транспортні послуги, запровадження нових або підвищення діючих ставок податків і зборів та інших обов'язкових платежів, зміни курсу гривні до іноземної валюти, в якій виражена вартість туристичного продукту.

Також зазначу, що зміна ціни туристичного продукту можлива не пізніше як за двадцять днів до початку туристичної подорожі. При цьому

збільшення ціни туристичного продукту не може перевищувати п'яти відсотків його початкової ціни. У разі, якщо ціна туристичного продукту вища за початкову ціну на п'ять відсотків, турист має право відмовитися від виконання договору, а туроператор (турагент) зобов'язаний повернути йому раніше сплачену суму [3].

Договір на туристичне обслуговування може передбачати компенсацію у разі спричинення шкоди туристу невиконанням або неналежним виконанням туристичних послуг, включених до туристичного продукту, відповідно до міжнародних конвенцій, що регламентують надання таких послуг.

Права і обов'язки, відповідальність сторін та інші умови договору між туроператором і турагентом визначаються відповідно до загальних положень про агентський договір, якщо інше не передбачено договором, укладеним між ними. Якість туристичних послуг має відповідати умовам договору на туристичне обслуговування, порядок і способи захисту порушених прав туристів визначаються Законом України «Про захист прав споживачів» [2].

Отже, констатуючи вищесказане зазначу, що договір на туристичне обслуговування є головним елементом у процесі підготовки до подорожі. Від правильності його укладання значною мірою залежить й майбутній відпочинок туриста. Останньому потрібно уважно вивчити наданий туристичним підприємством договір та, за необхідності, наполягти на його коригуванні – на практиці підприємства іноді йдуть на поступки.

Список використаних джерел

1. Козловський Є.В. Правове регулювання туристичної діяльності: навч. посібник. Київ : ЦУЛ. 2015. 272 с.
2. Про захист прав споживачів. Закон України від 12.05.1991. *Відомості Верховної Ради УРСР (БВР)*. 1991. № 30. Ст. 379.
3. Про туризм. Закон України від 15.09.1995. *Відомості Верховної Ради України (БВР)*. 1995. № 31. Ст. 24.

УДК 347.42:342.78

Віка СМІРНОВА,

старший викладач кафедри цивільно-правових дисциплін Національної академії внутрішніх справ, доктор філософії

НАСЛІДКИ НЕВИКОНАННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ДОГОВОРІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Повномасштабне вторгнення Російської Федерації, яке відбулося 24 лютого 2022 року, та впровадження в Україні військового стану вплинуло на всі сфери життя суспільства, в тому числі і на виконання цивільно-правових зобов'язань фізичними та юридичними особами. З метою визначення правових наслідків, що настають за невиконання зобов'язань за цивільно-правовими договорами в умовах військового стану, пропонуємо проаналізувати основні зміни, що були внесені у цивільне законодавство після початку повномасштабної війни.